

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Agrarna reforma in naše meje.

(Dopis iz Mežiške doline.)

I.

Štiri leta so že potekla, odkar je zavela po naši dolini burja, ki bi morala prinesiti boljši in ugodnejši gospodarski položaj slovenskemu kmetu in delavcu na meji. V prvem navalu čustev, ko je imel še vsakdo zmešane pojme o svobodi, je bil vsakdo prepričan, da je prišel konec neznanega gospodarskega stanja, ki ga je povzročil tuji kapital. Ljudstvo je bilo prepričano, da bo zmagala narodna ideja nad kapitalom tujcev, da bodo zmagale potrebe domačega prebivalstva nad interesi njihovih tlačiteljev ter da bo zmagala država s svojimi interesi nad interesi tujih špekulantov. Delavci in kmetje so bili tega mnjenja, da ni nastopilo samo duševno osvobodjenje, temveč tudi doba gospodarske okrepitve. Če si pa danes ogledamo gospodarski položaj, vidimo, da si ljudstvo ničesar drugega ni pridobilo kakor par konsumov, to pa samo vsled lastne iniciative; vladni organi niso prav nič pomagali. Vse druge dobrine so platoničnega značaja. V dolino je prišlo nekaj novih, tujih gospodarjev in tvrdk. Ljudstvo pa je tudi trdno upalo, da se bo izvršila agrarna reforma in da se bo s tem dvignilo narodno gospodarstvo. Ta upravičena nada se je opirala na spoznanje, da je prej gospodarstvo nazadovalo in da se tuj kapital ni porabil za intenzivno pospeševanje našega narodnega gospodarstva.

Tričetrť zemlje in kapitala je še danes last grofov: Vincenc Douglas, Thurn.

Henkel in Pliberške Unije recte Angležev. To stanje traja že leta in leta, tako n. pr. pri ieklarni v Guštanju, pri premogovniku na Lešah in pri svinčenih rudnikih v Mežici. Ali kapital se ni investiral za druge panoge domače industrije. Kam je šel ta kapital, kam so šli milijoni in milijoni. Kapital so le v majhni meri porabljali za domače potrebe in samo na škodo kmetijskega ljudstva. Nakupovali so posestva, hiše in bajte, prebivalstvo se je selilo: tam, kjer so bila polja in travniki, stoje danes gozdovi. V ta namen so vporabljali kapital naš delavec pa jim je s svojo pridnostjo neposredno pomagal, ker je delal za slabo plačo od česar so imeli dobiček tuji kapitalisti. Milo se nam stori, če se spominjamo na neštivilne kmetije, ki so nekoč dale zaslužka mnogo poljedelcem in živinorejcem; danes jih ni več! Prisiljeni ter z zvijačo pregovorjeni kmetje so prodali svoja posestva, da je veleposestnik lahko zadostil svojemu »Drangu zur Adria« in da je lahko hodil na lov. Tudi »Naprej« je pred kratkem o tem že pisal posebno o kulturnem delu veleposestnikov v zadnjih 70 letih.

Ali res pomenijo razdrte kmetije, uničena polja in revni tlačani dobro razporeženje za utrditev naših mej? To, kar je v gospodarskem oziru naša vlada storila, je rak-rano samo še povečalo. Če so imeli naši agrarni in industrijski strokovnjaki še tako dober namen, če so delovali s tem namenom, da utrdijo našo severno mejo, potem so ustrelili štor ne pa zaica. Pa saj tudi niso imeli obče koristi pred

očmi Gnilobo in korupcijo so prinesli iz Ljubljane na mejo, niso koristili ne prebivalstvu, ne državi, ker so sploh bili nezmožni. Taki ljudje ne spadajo v urade, še manj so pa poklicani za to, da zboljšajo gospodarstvo v obmejnih krajih. Toda še danes igrajo ti ljudje svojo ulogo na meji in nasprotujejo interesom države in obmejnega prebivalstva. Pa še bodo nasprotovali, dokler bo še kak košček zemlje, ki se da odtrgati domačinom. Imamo ministrstvo za šume in rude, agrarne ter industrijske urade. Toda niti eden teh uradov ne skrbi za dobrobit obmejnega prebivalstva! Vsi pestujejo tujega gada, ki vsrkava mozeg našega obmejnega gospodarstva. To delo imenujejo delo za narod, delo za procvit naše industrije in za povzdigo narodnega gospodarstva! V resnici pa ustvarja to delo berače. Našemu kmetu je vojna izpraznila žepo, suša mu je uničila živinorejo in poljedelstvo. Delavec je stradal in strada še danes. A nobenega teh dveh stanov ne upoštevajo pri ureditvi obmejnega gospodarstva.

Lepo se vije Meža po dolini do izliva v zeleno Dravo. Množice dotokov s severa in juga jo krepijo. Vse te reke in potoke imajo z ničvrednim grmovjem in mahovjem zraščene bregove. Nobene vrednosti nimajo. Po pametnem gospodarstvu bi bilo to najugodnejše mesto za nasaditev vrb, kar bi bilo podlaga za obširno pletarstvo. Toda nihče ne pride tja, da bi pomagal ubogemu prebivalstvu. V Ljubljani prirejajo pletarske tečaje. Tukaj pa, kjer je odvisno 1000 ljudi od borne mezde in kjer bi bila ustanovitev pletarske šole ogromnega narodno-gospodarskega pomena — tukaj vlada molči!

LISTEK.

JOSEF JIROUT:
Petdeset let češkoslovaške socialne demokracije.
(Dopis s Češkega k slavnostim v Pragi.)

I.

Letošnjo jesen slavi češka socialno-demokratska stranka petdesetletnico svojega obstanka. V vseh večjih mestih češkoslovaške republike je priredilo delavstvo v proslavo tega redkega jubileja velike narodne tabore s slavnostmi, osrednja slava pa se vrši v Pragi dne 30. septembra in 1. oktobra, kamor je sklican tudi slavnostni strankin zbor. S ponosom in zadoščenjem lahko gleda socialno-demokratska stranka na delo, ki ga je izvršila med češkim delavnim ljudstvom. Če stoji danes češki delavec na visoki politični, gospodarski in socialni stopnji, če je češko delavstvo danes najmočnejši razred v češkem narodu, tedaj je to delo in zasluga socialne demokracije. Češka buržoazija ni za izobrazbo delavstva in njega osvoboditev iz socialnega

suženjstva niti z mezincem ganila, nasprotno, ovirala je še delo socialne demokracije. Češki delavec si je popolnoma sam pomagal.

Začetek češke socialne demokracije je bil prav tako težak kot povsod drugod. Razvoj je najbolj ovirala delavska nezavednost in zasledovanje agitatorjev in ljudi od strani uradov in buržoazije, kateri so imeli pogum, da so se priznali za socialiste. Na Češkem so bili socialisti posebno kruto zasledovani, zakaj dunajske vlade so se s pomočjo svojih uradov maščevale nad delavci prvič za to, ker so socialisti, drugič pa za to, ker so Čehi. In vendar se napredek ni dal preprečiti.

Prvi češki delavski list pod naslovom »Delavec« je izšel 1. decembra 1867. Izhajal je vsakih 14 dni, njegov program je bil deloma celo malomeščanski, kjer se je delavstvu prikazovalo blagostanje buržoazije, ki ga lahko vsak delavec doseže s svojo pridnostjo. Kako je bilo tedaj mišljenje delavstva, nam najbolje dokazuje prvi delavski tabor, ki je bil v Pragi leta 1818, odprt z besedami: »V imenu tro-

edinega Boga, v imenu svetnikov in čeških priprošnjikov otvarjam prvi tabor češkega delavstva.« — Delavci so s tabora poslali deputacijo k cesarju Ferdinandu V., ki je po resignaciji na prestol prebival v Pragi, k nadškofu Schwarzenbergu in ju prosila za naklonjenost! Taki so bili začetki!

Časopis »Delavec« je bil leta 1868. ustavljen, na njegovo mesto pa je stopil v oktobru istega leta časopis »Oul« (panj). Dne 3. septembra 1871 je bil v Pragi velik delavski tabor, ki je odglasoval, da se ustanovi nov, radikalen delavski list, 5. januarja 1872 pa je že tudi izšla prva številka »Delavskih listov«. Delavsko gibanje je bilo že dosti bolj samostojno in zavedno. V številki od 4. oktobra 1872 je bilo oznanjeno, da zavzame list čisto delavsko stališče, da bo prinašal članke o socializmu, socialni demokraciji in programnih vprašanih češke delavske stranke. Od te dobe je nastal velik preobrat v nazorih in mišljenju češkega delavstva, ki je prešlo iz narodnega v tabor socialne demokracije. Prva doba razvoja češkega delavstva je bila v tem letu zaključena.

Veliko, lepo javno bolnico so hoteli zgraditi, niso pa videli bolezni, ki razjeda moč našega naroda, ki piše otroku zdravo kri že v zibelki. Pred vrati v boljšo bodočnost stoji cerber v podobi grofov ter brani raztrganemu ljudstvu pot do poštenega kruha! V zadnjem času pa drži v svojih krempljih poseben patent — »magno charto« — naše agrarne reforme.

V nekem svojih zadnjih dopisov piše »Naprej« o marljivosti rudarjev leškega premogovnika. Ti rudarji so kultivirali svet svojega gospodarja grofa Henkla. Danes pa niso niti v najmanjši meri deležni dobrot svojega dela. Pa še hujše je! Delavstvo je bilo še posebej goljufano! Ko je šlo za kultiviranje neplodnega sveta, so jim grofi obljubili, da dobi vsak delavec toliko zemlje v korist, kolikor je bo kultiviral. Ko so bili delavci z delom gotovi, niso hoteli grofi izpolniti svojih obljub! To je bila nečuvana krivica, ki se je smela zgoditi le pod zaščito nemške nadvlade. Naši agr. »reformci« pa hočejo to krivico sankcionirati za vse večne čase. Če bi ne bilo teh večnih ovir, bi delavci že davno ustanovili razne zadrage, ki bi ojačile gmotni položaj prebivalstva. Ne bi bilo treba nobenega ugibanja več o utrditvi meje. (Dalje prih.)

Politične vesti.

+ »Jutro« ima izmed vseh slovenskih časopisov največji aparat, ker ima največ denarja. Vendar ne zna niti prepisovati. Ali pa so plačani tam uredniki razen mesečno še tudi — od vrstic? Mogoče bi že bilo tudi to, kajti zaradi ideje ne sedi v tistem uredništvu prav nihče. Drugače si ne moremo razlagati, da dela pri prepisovanju naših vrstic toliko slovniskih napak — namesto da bi izstrigel, je prepisal, da bo več kronic. Stavci niso zmožni takih napak! Ali je pa storil tudi to zanalašč, »iz ideje«, da bodo njegovi sokoli videli, kakšne kozle strelja »Naprej«, »sovražnik slov. jezika«.

+ »Jutrov« glavni urednik pa nima od vrstic nič posebnega honorarja. Zato je glavno vsebino našega članka izpustil. Ali je pa storil tudi to zanalašč, »iz ideje«.

Od sedaj je češka socialna demokracija hitreje napredovala, posebno pozornost je posvečala zblizanju s češkimi delavci na Dunaju in tako z nemškimi socialisti. Že 17. avgusta 1873 je bil na Dunaju velik tabor češkega delavstva, ki je zahteval sklicanje zbora celotnega delavstva Avstrije brez ozira na narodnost. Priprave za zbor so se začele in češki sodrugi so hoteli, naj se »Delavski listi« proglašajo za list socialne demokracije cele Avstrije. Zato so že 5. januarja 1874 prinesli »Delavski listi« podnaslov »časopis socialno-demokratični«. Obenem je izšel tudi program, doslovní prevod socialističnega programa, sprejetega na zboru socialne demokracije v Eisenachu leta 1869. Program pa je bil zaplenjen in začelo se je preganjanje češkega socialističnega delavstva.

Shod socialno - demokratičnega delavstva Avstrije se je vršil dne 5. aprila 1874 v vasi Neudorfel na Ogrskem, ki se ga je udeležilo 74 delegatov, zastopajočih 25.000 delavcev. Čeških delegatov je bilo 10. Na tem shodu je bila formalno ustanovljena socialno demokratična stranka v Avstriji. Poleg ostalega programa je shod odobril tudi odstavek: »V narodnostnem oziru brani socialno-demokratična stranka načelo samoodločbe narodov.« (Konec prih.)

da njegovi sokoli ne bodo zvedeli glavne vsebine »Naprejevega« članka »Proti ministerializmu v občinah«. Očitno računa na najneumnejše sokole, ki ne znajo sami pogledati v »Naprej«. Mi pa vemo, da niso vsi sokoli tako neumni, vemo, da tudi sokoli že govore o predvolitvah, čeprav jih skuša »Jutro« umolčati in ga pri tem podpirajo tudi — vsi drugi ljubljanski listi. Ker »Jutro« to ve, zato hoče to odpraviti z **demokratskim dekretom** in piše o našem članku takole: »Naprej« se očitno čuti v sedanji politični situaciji zelo osamljen, da tako modruje. — Misli se ne dajo kupiti z denarjem. Ideje še manj. Zato se je »Jutrovim« urednikom posrečilo, da navajajo v isti številki (petek, 29. sept.) Tavčarjeve besede iz leta 1908.: »Če Ljubljana še kaj nase gleda, če še kaj da za politično odkritosrčnost, mora politikom, ki se ne upajo pred njo z odprtim vezirjem stoniti, prag pokazati!«

+ Na »Jutrovo« vprašanje, kaj pravimo na uvodnike »Jugoslavije« o socializmu, izjavljamo, da nimamo časa pretekati se z ljudmi, ki mislijo, da je razredni boj isto kakor stavka. Že vajenci vedo, da so stavke le eno izmed orožij razrednega boja. Za »Jutro« seveda so pa tudi taki članki poučni — če pa ne ve ničesar drugega, samo to, kar mu povesta Praprotnik in Žerjav.

+ Na Hrvaškem se vedno bolj množe jugofašistske organizacije. Tako so te dni ustanovili nove organizacije v Čakovcu, Karlovcu, Srijemski Mitrovici in v Ogulinu.

+ Veleizdajniški proces v Subotici so končno zaključili. Dr. Varga je bil obsojen na 15 let težke ječe, Varadi 15 let, Ignac 12 let, Hajdu 10 let, Nemet Imre 8 let, Velgi 6 let, Demeter Aladar 5 let, Verešbaranji 5 let. Ostali obtoženci so bili oproščeni. Kakor je znano, so bili obtoženci obtoženi veleizdaje v prid Madžarske. Kazen, ki so jim prisodili je ne navadno visoka, čeprav so jih hoteli obsoditi na smrt. Žrtve režima se množijo!

+ V Belgradu se bo vršil v nedeljo shod nacionalistične mladine, ki se hoče osvetiliti dijaštvu, ki je pretekli teden najstrožje obsodilo nacionalizem oziroma jugofašizem.

+ Narodna banka je bila tako pametna, da je odklonila nove kredite vojnemu ministrstvu, ker ne dovoljuje tega splošno gospodarsko stanje države. Dovolila pa je kredit v znesku 155 milijonov kron za pasivne kraje.

+ Vlada koalicija se je pričela menjati. Odločitev bo padla na kongresu radikalov.

+ Ministrski svet je baje sklenil na predlog ministra Pribičevića, da se vse šole, ki jih imajo ruski begunci, sprejmejo pod okrilje ministristva prosvete. Dobro! Mi temu ne nasprotujemo, a zahtevamo od ministristva prosvete, da v prvi vrsti skrbi za naše otroke, ker šol nam še zelo primanjkuje, potem šele za ljudi, ki so, dasi »bratje Slovani«, nastopali zoper ljudstvo in zoper interese svoje domovine.

+ Komunističnega voditelja Simo Markovića, ki so ga aretirali pred kratkem v Mariboru ter ga prepeljali v ljubljanske zapore, so odpeljali v belgrajske zapore, kjer bo čakal na obravnavo. Baje so se potrudili, da ga bodo takoj obsodili.

+ Ruski konzul (caristični seveda!) g. Strandmann je obvestil zunanje ministristvo, da je prišlo v Jugoslavijo več ruskih sovietskih agitatorjev, kateri bodo poskušali pridobiti pristaše za oboroženo

akcijo proti vladi na podoben način, kakor se je to zgodilo v Bolgariji.

+ Kemal paša ne priznava nevtralnega ozemlja, zakaj njegove čete korakajo proti Asmalitepeju, kjer nameravajo zasesti angleške postojanke. Angleške čete so pripraviene odbiti vse napade.

+ Kemal paša je že odgovoril zaveznikom na njihovo povabilo, da naj pride v Benetke na orientsko konferenco. Kemal paša se je izjavil pripravljenega priti na konferenco, vendar pa le pod sledečimi pogoji: 1. da zasedejo njegove čete takoj Odrin in sploh celo Tracijo; 2. pa, da se bo konferenca vršila na maloazijskem teritoriju.

+ Na Grškem so uporne čete prisilile kralja Konstantina, da se je odrekel prestolu. Konstantin bo sedaj najbrž odpotoval v inozemstvo, ker zahtevajo od njega, da mora takoj odpotovati. Prestol je zasedel prestolonaslednik Jurii. Ljudstvo pričakuje z nestrpnostjo Venizelosa. Ni izključeno, da bodo pregnali iz države vso kraljevsko rodbino, kar bi bilo zelo pametno od grškega ljudstva.

+ V Innsbrucku so odkrili tajno monarhistično organizacijo, ki je razširjena po vsej Nemčiji ter šteje okoli 800.000 dobro oboroženih članov.

+ Društvo narodov je obravnavalo na predlog romunskega delegata o izenačenju valut vseh tistih držav, ki so člani Društva narodov. Predlog so izročili v pretres gospodarsko - finančni komisiji.

+ Proračun Društva narodov izkazuje 25.934.008 zlatih francoskih frankov. Ubogo ljudstvo, ki bo plačevalo!

+ V Petrogradu se bo vršil začetkom novembra IV. kongres III. internacionale, na katerem bo govoril Ljening o svetovni revoluciji. Kongresu bo prisostvovalo okoli 600 inozemskih delegatov.

+ II. demokratični internacionalni kongres za mir razpravlja danes 30. t. m. »O ulogi socialnih ustanov, sindikalizma in kooperativizma v prilog mira.« Referirajo: Henrik Heyman, zastopnik v belgijski komisiji, Paul Devinat, zastopnik internacionalnega delavskega urada, Falkenberg od Lige nemških nastavljenecv, V. Toton-Lige profesor na nemškem vseučilišču v Pragi ter Notalis Dumez, župan v Baillessu na Francoskem. V nedeljo 1. oktobra bo kongres završil Mark Sangnier, krščanski demokratični zastopnik mesta Pariza.

Dnevne vesti.

Zanimive stvari iz »avtonomistične kovačnice«. Prejeli smo sledeči dopis, ki ga priobčujemo v celoti brez daljšega komentarja: Akcijska afera tiskarne J. Blaznika nasled., ki je napravila v javnosti toliko prahu, je našla vreden primer v razmerah, ki so nastale v tehničnem obratu. Kako je mogoče, da v domačem obratu tujec domačina šikanira? Ali je vsemogočni g. Rožanc že pozabil, da še ni dolgo od tega, ko je bil še sam delavec in se smatral za proletarca? Tudi on je tožil radi slabih plač grafičnega delavstva. Ali ima tako slab spomin, ali je bilo vse to — komedija? Kako si naj človek razlaga to, da obje »socialistične« tiskarne službe skoro korporativno odpo-veduje. Tako je tudi podjetje celo človeško dobo delujočega ravnatelja postavilo na cesto s pokojnino 1000 K mesečno! Zvesto dolgoletno delo nagradi milijonsko podjetje z napitnino, najbrže zato, ker je bil mož prepošten! Navajamo samo še en slučaj. Vodja litografije g. V., ki je

tudi v »afero znamk« močno zapleten, se v svojih vladarskih občutkih celo tiskar- niški metresi ni odrekal in si je nekateri- krat lajšal težke ure dela. Če delavce ši- kanirajo, se potem ne smejo pritoževati radi pomanjkanja osebja! Naravnost iz- živajoče pa je, da ima g. Rožanc vajen- ca za hlapca, da si s tem prihrani večje mezde. Ko se je vajenec temu protivil mu je odgovoril »mogočni«: »Imaš še do- volj časa, da se vse potrebno naučiš.« Ko- mentar nepotreben. Čudimo se, da se Sa- mentar radnika ne zanima za ta zavod. Pozivljamo tudi obrtno nadzorništvo, naj si ogleda higijenske razmere v tem pod- jetju. Radi verujemo tem gospodom, da je zelo prijetno dobivati visoke dividende. Vendar pa bi ne smela druga podjetja biti brezbrizna napram omenjeni tiskarni, ki škoduje ugledu slovenske tiskarske indu- strije. Če pa družba nima dovolj denarja, da kupi uro za delavnico in druge potreb- ne stvari, potem naj zapre podjetje! Lah- ko bi še več navedli, pa saj pride čas, ko bomo obračunali s temi gospodi, ki ne znajo drugega, kakor na »socialistični« način paševati. Pojasnilo pa pošljem ob primerne čas! To je moja osebna stvar. — Delavec. (Kdor se hoče ponov- no informirati, kako je z Blaznikovo tis- karno, ki je bila nekoč last naše stranke, naj si ogleda članek »Železničarski dom v Ljubljani«, ki smo ga priobčili v 217. št. »Napreja«. Takrat se nam je vrnila v 3. odstavku v 14. vrstici stvarna napaka, tako, da se tekst pravilno glasi: »pa vse- eno trdimo, da se oni, ki na umeten način prevari svojega sodruga ter proti vsake- mu dogovoru dokupi par delnic, da preide večina v druge roke, najtežje pregreši kot socialist in politik.« Opomba ured.)

Protj Carigradu je odplulo 12 ameri- škkih torpednih rušilcev z municijo in ži- vilji, da bodo ščitili ameriške državljane in razdelili živila med potrebne.

Na bermundskih otokih je povzročil silen orkan za 10 milijonov dolarjev škode.

V San Terencio pri Speciji je strela udarila v smodnikov stolp. Strašna eks- plozija je na daljavo 10 km vse razdejala. Več vasi je popolnoma uničenih. Mrtvih je več sto oseb, še več pa ranjenih.

Ljubljana.

»Svoboda« v Sp. Šiški. Vsem tistim, ki so se vpisali v plesni tečaj nasvidenje v nedeljo dne 1. oktobra ob 14. v gostil- niškem salonu g. Valjevca. — Plesni od- bor.

Iz gledališke pisarne. Narodno gleda- lišče v Ljubljani otvori sezono 1922./23. v nedeljo, dne 1. oktobra ob osmi uri zve- čer. Vprizori se na novo Cankarjeva dra- ma v petih dejanjih »Hlapci«. Sledeča noviteta je Čapkova kolektivna drama R. U. R. ki je zbudila po vseh odrih, koder se je dozdaj igrala, sijajne uspehe. Igra je opremljena z originalnimi dekoracijami in polihštrom. V petek, dne 6. oktobra bodo imeli ljubitelji pokojnega Ivana Can- karia priliko videti njegovo prvo dram- sko delo »Romantične duše«. Drama ni zanimiva samo kot posmrtno delo in pr- venec našega najodličnejšega dramatika, temveč vsebuje že vse polno izredno uspešnih in dovršenih scen, ki kažejo že takrat bodočega mojstra. Nadaljne pred- stave v dramii bodo Ibsnova igra v štirih dejanjih »Hedda Gabler«, Maughamova komedija v šestih dejanjih »Živi mrtvec«. V »Heddi Gabler« igra naslovno vlogo članica belgradskega Narodnega pozori- šča gospa Marija Vera. — Operne pred- stave se prično v nedeljo, dne 8. oktobra.

Celje.

Razdelitev telovadbe pri »Svobodi«. Telovadnica je polna mladih proletarcev. Od »hlačarja« — malčka, pa do resnega sodruga, vse telovadi. Da bo delo lažje, smo telovadbo razdelili takole: člani imajo telovadbo v torek in četrtek od 19.—21. ter ob nedeljah popoldne: članice pa v sredo in soboto od 19.—21. Moški nara- ščaj v torek in četrtek od 17.—18.; žen- ski naraščaj pa v sredo in soboto od 17. do 18. Prijave se sprejemajo pri telovadbi.

Ljudsko vseučilišče v Celju. Kdo ne pozna te ustanove? Mnogo smo se že naučili. 16. t. m. se je vršil občni zbor. V odbor so bili izvoljeni poleg mnogo ugled- nih učiteljev in kuturnih delavcev tudi 4 naši sodrugi. 9. oktobra se vrši prvo pre- davanje v risalnici meščanske šole. Vstop pa imajo samo člani. Člane nabira del- lavsko tajništvo v Vodnikovi ulici. Usta- novili bodo tudi tečaje za slovensščeno, srbohrvaščino, knjigovodstvo, kemijo, fi- ziko itd. Pridite v tajništvo, pa se bomo zmenili. Take stvari so vedno boljše ka- kor liter...

Maribor.

Kupčija je kupčija, je vzkliknil »Ta- bor«, ko je svojim backom sporočil, da pozivlja »Naprej« ljubljanske klerikalce in narodne socialce k ustvaritvi enotne liste proti demokratom ob priliki bližnjih občinskih volitev. Ta puhli listič, glasilo tiste stranke, ki je med vsemi buržoaz- nimi tipična po svojem prostiucijskem življenju z vsemi mogočimi denarnimi podjetji, ta listič vprašuje, kaj neki bodo rekli socialistični volilci, ko bodo na skupni listi volili kakega gospoda iz stol- nega kapitlja. Ne piše pa »Tabor« čisto nič o tem, da predlaga »Naprej« skupno listo samo v tem slučaju, če se izvršijo predvolitve, po izidu katerih si razdele opozicionalne stranke število zastopni- kov. In »Tabor« ne pove, da predlaga »Naprej« skupno listo samo za dan voli- tev, ko bi bilo mogoče žnjo pahiti de- mokrat, razbojnik ljudskih pravic, v popolno pogubo, da pa bodo po skupni li- sti izvoljeni socialistični zastopniki takoj po volitvah čisto samostojno nastopili in da se ne bodo udeležili niti županskih vo- litev. Seveda, če se skupna lista pod po- gojem predvolitev posreči, tedaj ne bodo imeli demokrati v občinskem zastopu niti pet odbornikov namesto pričakova- nih 33, najhujša reakcija v Ljubljani bo zlomljena in socialisti pojdemo potem lahko svojo pot v mestnem svetu, če bo

treba magari proti klerikalcem in proti narodnim socialcem. Vse to je »Tabor« zamolčal. Seveda: saj nima interesa, da bi z govorjenjem resnice delal propagan- do za našo idejo proti svoji strančici. Vseeno pomeni njegovo pisanje javno potvorbo, laž in če hočete sleparijo, s katero se niti politika ne sme delati. Žurnale, ki se teh sredstev poslužujejo, imenujemo z lastno »Taborovo« označ- bo — cunjel!

Ptuj.

Strnišče pri Ptuj. V četrtek 21. t. m. ob polnoči je glas sirene naznanil tukajš- njemu prebivalstvu, da je nastal požar. Gorela je delavnica »Lesne in kovinarske zadruga«, ki je z orodjem in stroji vred popolnoma zgorela. Rešiti je bilo mogoče le knjige in spise iz pisarne, ki se je na- hajala na koncu delavnice. Škode je nad dva milijona kron, ki je le deloma krita z zavarovalnino. Požrvovalnosti strniškega prebivalstva in pa dejstvu, da ni bilo ob času požara najmanjšega vetra, se je za- hvaliti, da ni zgorelo še več barak. Naj- manjši veter bi bil lahko razširil požar, na druge barake in ves napor za lokalizi- ranje ognja bi bil zaman. S to nesrečo so naši sodrugi, ki so člani zadruga težko prizadeti. Z zadrugo so si hoteli ustvariti eksistenco in zaslužek, sedaj pa jim je požar uničil delavnico in stroje. Prizade- tim sodrugom priporočamo naj ne obupajo in naj vztrajajo ter nadaljujejo z delom v zadrugi, katero lahko zopet postavijo na noge, če se potrudijo in žrtvujejo za skup- no korist.

Iz stranke.

Ljubljana. Dne 28. septembra se je vršil letni občni zbor krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani. Obiskan je bil razmeroma slabo, vendar so pričali navzoči, da vstaja tudi Ljubljana iz span- ja. Naše geslo »boljše malo dobrih članov, nego veliko slabih« se pojavlja z uspehom tudi v Ljubljani: Tako stvar- nih debat v Ljubljani nismo bili vajeni. Nekaj teh debat bomo priobčili v »Na- preju«. Za nami so hudi boji, čaka nas zdaj vztrajno delo, ki se ga hočemo z vso silo lotiti. V odbor so bili izvoljeni: ss. Karol Kisovec, železničar za predsed- nika; dalje pa Josip Pastorek, knjigovez; Avgust Schley, kovinar; Mici Selanova in Stefi Tomčeva. Za nadzorstvo pa s. Angelo Cerkvenik, železniški uradnik in s. Josip Kopal, nadučitelj.

UTRINEK.

Neumnost je največja nemorala.

Gospodarska in finančna politika vlade.

(Govor nar. poslanca sodruga dr. M. Koruna v Narodni skupščini pri načelni pro- računski debati.) (Konec.)

Torej, gospodje, vprašanje dolgov je po mojem mišljenju ena onih najtežjih stvari, ki nepovoljno vplivajo na naš de- nar, in način, kako se dolgovi delajo, tudi. Če pogledamo 7% investicijsko po- sojilo, vidimo, da je napravljen na brzo roko. Niso se niti rešila vprašanja zadnjih dolgov, ki so se napravili v notranjosti, torej tudi ne bonov. Ni se niti rešilo vpra- šanje onih 20%, niti se ni rešilo vprašanje predvojnih avstrijskih dolgov, ki jih mo- ramo plačati. Ni se niti poskusilo rešiti vprašanje avstrijskih vojnih dolgov, vsaj z ozirom na mladoletne, ki imajo ta poso- jila, pa na hranilnice in korporacije, ki delajo v javnem interesu. Vse to se ni na- pravilo, nego se je takoj prešlo na to novo posojilo. In naravno, posojilo je pogorelo, čeprav je država v tistem času po Na-

rodni banki vrgla za četrto milijona dinar- jev novih bankovcev na naš trg in s tem samim polovico posojila z novimi ban- kovci že pokrila. Razen tega je dala mož- nost, da se posojilo pri Narodni banki lombardira, tako, da se je tudi to, kar se je stvarno vpisalo, moglo potom lombarda prevaliti na Narodno banko. Celo 7% in- vesticijsko posojilo ni prav nič drugega, kakor ovinkarska pot, po kateri se je pri- šlo do tega, da je Narodna banka dala denar, samo precej dražje!

Končno mislim, da tudi nerešeno vprašanje vojne odškodnine in reparacij mnogo vpliva na slab kurz naše valute. Ne vem, ker pač tega nikdar ne čujem, ali se od strani naše vlade posveča do- volj pažnje vprašanju reparacij. Vem, da

je obstojal neki reparacijski sporazum še za časa ministra Draškovića, da so pa ta sporazum pozneje naši »zavezniki« na zapadu nekaj spremenili. Danes mislim, da nihče, razen morda g. ministra zunanjih zadev in g. ministra Kumanudija, ne ve, kako stvar stoji. Morebiti so samo oni obveščeni, kako stoji reparacijsko vprašanje, ki je zelo važno in ki se mora rešiti, ker se moramo pripraviti na trenutek, ko pride čas, da vrnemo vojne dolgove. Če to vprašanje ne bo likvidirano, pridemo do zloma naših financ.

do bankrotstva.

ker ne bomo mogli najti niti vsote, ki bo znašala nekoliko milijard dinarjev samo za obresti dolgov, ki smo jih naredili pred, med in po vojni. (E. Kristan: To nam bodo vse »zavezniki« iz ljubezni podarili!)

Imamo še vedno neurejeno vprašanje naših sekvestrov in sekvestracije depozitov v Avstriji. Temu vprašanju nihče ne posveča dovolj pažnje, ampak se zavlačuje. Imeli smo že nekoliko konferenc, pa vse so bile prekinjene z neznanimi razlogov. Tudi o tem nas ni nihče obvestil. Avstrija išče gotovo svojo korist pri teh pogajanjih. To je nesumljivo in vsaka država dela tako. Ali vprašati se moramo, ali ni naša škoda še večja, če se to vprašanje ne uredi? Naš denar in vrednosti naših ljudi iz prečanskih krajev v višini 2 milijard kron leže v Avstriji. In to ne samo denar bogatašev: po večini je to denar malih ljudi. Vprašanje je treba rešiti in če pri stvari nekaj zgubimo, nikakor ne bodo toliko zgubili, kolikor smo dosedaj izgubili radi tega neurejenega stanja.

Češki finančni politik dr. Fořt je v eni svojih razprav o valutnem vpraša-

nju navedel nekaj stvari, ki naj se izvedejo v onih državah, kjer je valuta slaba, če se hoče priti do njene stabilizacije in izboljšanja. In za ono prvo fazo, za pripravljane k zbolšanju valute, torej stabilizacijo valute, pravi dr. Fořt, da se je treba najprvo pobrigati za ravnotežje v budžetu. Nadalje za industrializacijo zemlje, o čemer sem že govoril. Nadalje stoji dr. Fořt na stališču, da se trgovina in gospodarsko življenje ne smeta omejevati. On je torej za svobodno trgovino. Svoje mnenje o tem sem povedal že poprej, da namreč omejena trgovina v kapitalistični družbi ne more biti druga, kakor začasna faza in da moderni kapitalistični razvoj ne more prenašati stalnega omejevanja. Nadalje zahteva dr. Fořt svobodo imetja in dela stvari, ki jih nimamo v zemlji. Nazadnje zahteva

davek na imetje,

ne za pokritje tekočih izdatkov, marveč za to, da se dobi zlata in dovolj pokritja bankovcem. V tem pogledu je napravil g. minister financ veliko pogreško, ki jo je finančni odbor popravil. Pogreška je bila v tem, da je hotel vpeljati davek na imetje za pokritje tekočih izdatkov. In čeprav smo socialisti zelo naklonjeni takemu davku in čeprav želimo, da bi bil čim višji in čeprav želimo, da bi se dohodek od takega davka porabil tudi za druge namene, ne samo za popravo valute, posebno da bi se porabil za zavarovanje invalidov itd., vendar ne bi bili zadovoljni s tem, če bi se bil davek uvedel v svrhu uravnoteženja budžeta, torej za pokritje rednih izdatkov. Edino pravilno je, da se ta davek porabi za podlago ozdravljenja vsega našega gospodarskega življenja.

Iz teh nekoliko besedi, ki sem jih povedal, ste mogli razvideti, da je bilo toč-

no to, kar sem v početku svojega govora rekel, da namreč naše vlade ne gredo paralelno z gospodarskim življenjem v državi, marveč da delajo dostikrat zavestno ali nezavestno celo na njegovo škodo.

Finančni odbor predlaga, da se ustanovi poseben

odbor za kontrolo izvršenja budžeta.

Čeprav bomo socialisti glasovali proti budžetu, bomo glasovali za ta odbor, ker vidimo, da nima današnja vlada niti moralne niti tehnične sposobnosti, da ta budžet izvrši in da ga predela, kolikor bi se to v teku leta izkazalo za potrebno in kolikor bo treba povišati dohodke in izdatke. Ta odbor bo imel tudi nalogo poskrbeti, da bo bodoči proračun v pravem času napravljen in da bo stvaren. Kajti če vse to prepustimo vladi, pridemo v tako situacijo, da budžet ne bo pravočasno napravljen in da bomo morali živeti z dvajnajstinami, ki so slabše, kakor pravi g. Janković čisto pravilno — kakor še tako slab budžet.

Želel bi še končno tudi, da bi ta odbor rešil tudi vprašnje resne in sistematizirane statistike v vseh gospodarskih panogah. V tem pogledu nimamo prav ničesar. Vsakemu javnemu delavcu, gospodarskemu ali političnemu, manjkajo danes najenostavnejši statistični podatki. In to vse škoduje našemu gospodarskemu in političnemu življenju. Kajti statistika je ena najpotrebnejših pomožnih panog za delo znanstvenika in politika, ki se bavi z državnimi posli. In to delo mora biti dobro v interesu države in naroda. (Odobrovanje in ploskanje na levici).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

VAJENCI

ključavničarski, strgarski in livarski se sprejmejo. Uredili smo posebno vajeniško delavnico in vajeniško šolo, v katerih uživajo sposobni vajenci praktičen in teoretičen poduk. Marljivi vajenci dobivajo primerne nagrade. Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

Išče se

igralec(ka)

klavirja za plesno šolo. Naslov pove uprava „Napreja“.

Akordno partijo zidarjev

išče za takoj gradbeno podjetje

inž. Al. Hrovat in
inž. Alb. Černe,
Ljubljana, Krekov trg 10-I.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

po najnižjih cenah pri

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Mizarški delavci

vešči strojev se sprejmejo v stalno delo v novo urejeno tovarno pohišta na Hrvaškem (Gorski kotar).

Ponudbe in zahteve na:

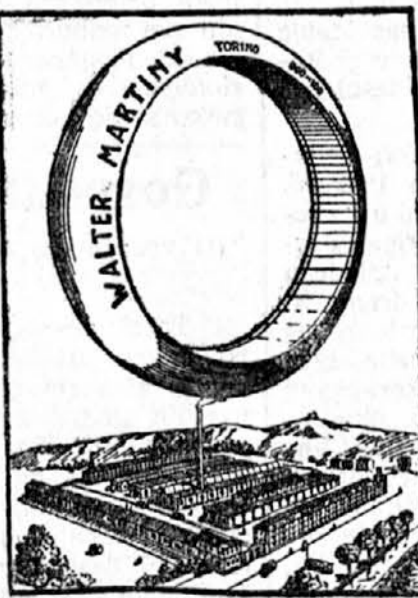
„IBIS“

Sušak, pošt. pret. 69

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleškano hlšo, pohišstvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na trdko

STONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohišstveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,
Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,
Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,
Knez Mihajlova
ulica 8.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovarne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.